

JANA LEVOVÁ (32) má dlouholeté zkušenosti ze světa financí. Vybudovala a řídila dvě finanční společnosti, od roku 2013 provozuje projekt Chcijinak.cz, zaměřený na finanční gramotnost a koučink. S psychoterapeutkou Lucíí Horníkovou připravuje sérii workshopů Perfect day, které propojují svět financí, vztahů a emocí (www.chcijinak.cz a www.lucie-hornikova.cz).

Prodávejte lépe SVŮJ ČAS

Finanční koučka Jana Levová se netají svým pozitivním vztahem k penězům. Denně radí lidem, kteří se ocitli ve finančních nesnázích. S penězi pracuje neustále, takže pokud říká: „Každý může mít tolik peněz, kolik si přeje,“ můžeme jí věřit.

Toto není čtení pouze pro lidi, kteří jsou nuceni z nějakého důvodu žít za pár korun měsíčně. Tohle je čtení pro nás všechny, kteří v podstatě peníze máme, jenže... Když se výplata zpozdí o dva

dny, hořekujeme, že nám neodejdou trvalé platby a leasing za auto. Od prvního dne v měsíci pronásledujeme sekretářku, kdy nám konečně rozdá stravenky, protože jinak zemřeme v poledne hlady. Zvykli jsme si jíst pravidelně v restauraci, kupujeme si věci, které nepotřebujeme, jezdíme do práce autem, obvykle dvakrát ročně vyrazíme na dovolenou. Na tom by samo o sobě nebylo nic špatného, jenže my zároveň žijeme od výplaty k výplatě, bez jakékoli finanční rezervy, a neustále skuhráme, že nemáme peníze. Opravdu nemáme, nebo nám jen nekontrolovaně protékají mezi prsty? Můžeme si být jistí, že kdybychom jich měli víc, dokázali bychom je smysluplně využít? A jsme u jádra problému: Jak zjistit, nač peníze skutečně potřebujeme? Jak jich vydělat tolik, kolik si

Jsou tři věci, na které lidé myslí nejčastěji: sex, peníze a smrt. Přesto se o žádné z nich mluvit „nesluší“.

jich přejeme? A jak s nimi rozumně hospodařit, aby se nás držely a pokud možno se množily?

Sníme o velkém bohatství, ale zároveň tvrdíme, že láska, dobro nebo soucit jsou důležitější než peníze. Docela solidní schizofrenie, ne?

Peníze potřebujeme úplně všichni, protože nám dávají jistotu a svobodu a je na nich také postaven fungující systém světa. Říká se, že peníze jsou studené, ale ve skutečnosti vzbuzují nejsilnější emoce. Přesto anebo právě proto jsou peníze společensky nevhodné téma a spousta lidí se stydí říct nahlas: „Ano, chci peníze.“ Sama říkám, že mám peníze ráda, ale často se setkávám s názorem, že jsem egoistka, která myslí jen na sebe. Přitom paradoxně pouze když

máte peníze, můžete pomoci ostatním, postihne-li je nemoc nebo nouze. Slovní spojení o „necitelných bohatých“ nám naskakuje proto, že když někdo peníze má, většinou se najdou jiní lidé, kteří se na něm pokoušejí parazitovat. Dotyčný se pak logicky uzavírá před okolím, v rodině nebo ve skupině přátel však stále funguje normálně. Proto neberme bohaté lidi jako objekt závidění, ale jako inspiraci.

Třeba se podvědomě bojíme, abychom penězům nepropadli.

Je pravda, že peníze se mohou stát drogou, stejně jako alkohol a cigarety. Ale je přece na nás, jestli své touhy dokážeme uřídit, případně vyhledat odbornou pomoc. Stejně jako u ostatních drog, i tady se dá zabránit závislosti, která se může projevat i touhou vydělávat víc a víc nebo více utrácet. Je to jen o vnitřním nastavení hranic.

Dobře, když tedy na rovinu přiznáвам, že peníze chci, ale stejně je pořád nemám, co dělám špatně?

Všichni prodáváme svůj čas. Většina z nás ho prodává hodinově, jenže ať vyděláváme sto korun nebo tisíc, náš výdělek je limitovaný, protože denně můžeme věnovat práci omezený počet →

hodin. A pak je druhý typ lidí, kteří nejsou limitováni časem, protože pracují na výkon. Peníze získávají díky svým nápadům a aktivitám. Někdy pracují více, někdy méně, ale pracují stále. Vydělávají peníze jiným způsobem než za hodinovou mzdu.

Být placena v hodinách mě tedy zřejmě uživí, ale nezbohatnu. Co když tedy zjistím, že se nechci nechat omezovat stropem?

Je třeba si ujasnit, co přesně chceme dělat, ale v každém případě bude nutná vlastní iniciativa, vlastní podnikání nebo investování. Zkrátka začít sám něco dělat a nečekat, že to někdo udělá za nás a pak nám odevzdá peníze. Například lze mít zaměstnání, kde dostanete menší část výplaty jako fixní mzdu a zbytek příjmu je ve formě provizí.

Máte tedy základní jistotu a potom je na vás, kolik si vyděláte svou šikovností. Takhle funguje i multilevel, kde využíváte zázemí velké firmy, která vám poskytne školení, základní vybavení a stabilní značku.

Myslela jsem, že slovo „multilevel“ do slušné společnosti nepatří. (MLM, Multi Level Marketing, tedy síťový marketing, je založen na tom, že prodejci nejsou odměňováni pouze za osobně prodané výrob-

ky, ale získávají i podíl ze zisků prodejců, které do systému přivedli. MLM u nás získal negativní renomé díky zkušenostem s prodejci a produkty Herbalife, navíc bývá zaměřován s „pyramidou“ či „letadlem“. Nutno říci, že neprávem, neboť jde o zcela legitimní způsob prodeje. Nejznámějšími MLM firmami jsou Avon, Amway, Mary Kay nebo Oriflame - pozn. red.)

Firmy založené na MLM fungují již desetiletí naprosto legálně a přesně určete,

Spousta lidí touží po penězích. Když se jim pak podaří je získat, nevědí, co s nimi.

ným způsobem. Jde o jednu z forem podnikání. Multilevel je dobré východisko pro lidi, kteří nemají nápad ani peníze do začátku podnikání, a přesto chtějí začít pracovat sami na sobě.

Také bych se mohla poohlédnout po muži, který už ty peníze má.

Ano, i to je jeden ze způsobů, jak snadno peníze získat. Otázkou zůstává, za jakou to bude cenu? Když pomíne život ve zlaté kleci, kdy jen čeká-

te, co vám muž dá ze svého, tak se vám nabízí i jiná forma prospěchu. Chytrá žena se od úspěšného muže stále učí. Spravovat vlastní účet, vyzkoušet si nějakou investici – díky finančnímu zázámkou partnera to bude bez většího rizika – a třeba si i založit vlastní firmu. Jistě to posílí i váš vztah, protože partneri si obvykle víc váží své ženy, když vidí, že ji něco zajímá, o něco se snaží a je úspěšná. Kromě toho se tak naučíte starat sama o sebe, což je velmi důležité, protože stát se může cokoli – nikdy nevíte, jestli vás ten druhý nepustí, neonemocní, neumře. A přestože vám třeba odkáže velké peníze, když se o ně nebudete umět starat, hrozí, že o ně přijdete. Do podobné situace se ostatně dostávají také ti, kteří náhle získali velkou sumu peněz třeba výhrou v loterii.

Myslíte bezhlavě utrácení?

Ano. Je něco jiného vydělávat peníze postupně, kdy si jich víc vážíte, protože víte, jaké úsilí jste do jejich získání vložila, než zbohatnout ze dne na den. Lidé touží po penězích, a když už je mají, neví, co s nimi. Už mnohokrát se stalo, že někdo získal větší sumu a za krátký čas byl opět tam, kde na začátku. Bohužel mnohdy chceme peníze tak

nějak automaticky, aniž bychom uvažovali, proč a jak je použít. Klientů se často ptám, co by dělali, kdyby vyhráli 10 milionů korun. Většina odpoví: pojedou na dovolenou, doplatím byt, koupím si drahé auto. Od nikoho ale neslyším: koupil bych si nemovitost, kterou bych pronajímал, pořídil bych si podíl ve firmě, který by mi časem zajistil možnost jezdit na dovolenou každý měsíc. Nikdo neřekne: vyhradil bych si 100 tisíc, abych si udělal radost, a zbytek výhry investoval, aby mi dál vydělávala. Určitě je nezbytné promyslet si, proč peníze chci a co s nimi budu dál dělat.

To je těžké, když pocházíte z rodiny, kde jste slyšela, že peníze jsou špatné...

Pokud naši rodiče bojovali s financemi, je logické, že i my s nimi s velkou pravděpodobností také bojujeme. Vzorce z rodiny si v sobě neseme všichni. Víte, čím se liší děti z bohatých a chudých rodin? Děti z chudých rodin často postrádají sebevědomí. Když chtějí pak v dospělosti žádat o práci nebo nastartovat vlastní projekt, nedokážou se prodat. Pohybovat se v prostředí s penězi je pro ně nepřírodní, protože ho na rozdíl od dětí bohatých rodičů nemají zažité. Tím nechci říct, že movití rodiče své děti zahrnují věcmi, spíše je často vedou k finanční samostatnosti. Mám třeba klienta, který vždycky v pátek odpoledne vodí svého pětiletého syna do firmy a klidně ho vezme i na jednání. Kluk jen sedí, kouká, nasává atmosféru a neřeší, jestli je to dobře nebo špatně, on si myslí, že všechny děti chodí v pátek odpoledne s tatínkem do firmy.

Rodičům radím: „Neříkejte dětem, že peníze jsou špatné a že jich je pořád málo. Vždyť se s nimi budou v budoucnu denně setkávat!“

EXTRA TIP
Jaké nejčastější chyby při správě svých financí děláme? Jak se jim vyhnout? Praktické a osvědčené rady od Jany Levové najdete na str. 110.

A přijde mu normální, že jednou taky bude mít takové impérium a bude se o ně starat. Když oba rodiče pracují způsobem, že práce je v životě nutné zlo a stěžejí vyjdou od výplaty k výplatě, pak tam tyhle vzory zákonitě chybí.

Takže ta rodina je chudá i proto, že nepříkládá penězům váhu?

Mám klienty, kteří maskují špatný pocit z toho, že si nedokázali vydělat peníze, tvrzením, že nejsou důležité. Přitom uvnitř vědí, že je potřebují, ale stydí se to říct nahlas i v soukromí mé kanceláře. Jaký vzorec předává takový klient svým dětem? Úplně stejný.

S jakými rodinnými vzorci ve vztahu k penězům se nejčastěji setkáváte?

Je jich spousta: „Drž se jistoty a neriskuj.“ „Peníze nejsou důležité.“ „Mám jiné hodnoty.“ „Já na to nemám.“ „Podnikání nebo investování je jen pro bohaté.“ „Co když se mi to nepove-

de.“ ... Někteří lidé neumí pracovat s chybami – přiznat si je, poučit se a jít dál. I to je vzorec, který si nesou z rodiny. Ráda bych zmínila ještě jednu věc: pokud třeba začnete podnikat, musíte vědět, kdy z toho vystoupit, budete-li v mínusu. Když si otevřete cukrárnu a ani po roce nebudete vydělávat, jak jste původně předpokládali, běžte dělat něco jiného, než se zadlužíte až po uši. Totéž platí i pro zaměstnání: pokud nedosáhnete v určitém čase stanoveného cíle, je čas na změnu.

Nakolik lze změnit svoje přesvědčení?

Všechna přesvědčení lze změnit, je to jen o nastavení v hlavě. Akorát je to systematická práce a záleží, jak hlu-

boko máte vzorce zakořeněné a jak silná je vaše motivace. Tou může být i vědomí, že nechcete, aby i vaše děti byly chudé. Proto byste jim měli jít příkladem a ukázat jim správnou cestu.

Chodí se s vámi radit i bohatí lidé?

Ano, mezi klienty je jich tak 40 procent. Spousta lidí umí peníze vydělat, ale pak se bojí, že o ně přijdou. Uzavírají se před okolím, neužijí si je a stále víc se soustředí na to, jak je ochránit, aby o ně nepřišli. Trpí syndromem vyhoření, jsou unavení, mají strach, že je chce někdo okrást. Nebo chodí ženy, které vydělávají víc než jejich muži, a šťve je, že ony se snaží, zatímco manželé ne. Chtějí se rozvést, takže s kolegy fungujeme i jako mediátoři. ■

MARTINA COUFALOVÁ

Máte přehled, kam a jak mizí vaše peníze?

Kolik jste dnes utratila a za co? Máte pocit, že všechny vaše výdaje byly nezbytné?

VERONIKA KRÁSEŇSKÁ
Ráno jsem si koupila kávu a vodu asi za 100 Kč, pak jsem v laser centru zaplatila 3000 Kč za odstranění „čehosi“ nad okem. Večer jsem se stavila pro pečivo za 150 Kč. Celkem 3250 Kč, a všechno to byly nezbytné výdaje.

MARTA FENCLOVÁ
Zatím jsem neutratila nic, ale chystám se vydat asi tak dva tisíce za něco na sebe, ideálně ve slevách, abych ušetřila. Co? Nevím – svetřík, kalhoty, tašku, čelenku z pavího peří... Nezbytné výdaje to rozhodně nebudou.

MALVÍNA BOČKOVÁ
Utratila jsem 230 korun za potraviny a pak 29 Kč za primulku pro babičku. Určitě nejsem spořivý typ, moji slabosti jsou malé odměny typu něco dobrého, jídlo mimo domov, kafičko nebo kytky.

IRENA DELAVE
Dnes jsem neutratila ani korunu, protože trávím celý den doma. Ale včera to byl velký nákup za 1500 Kč. Koupala jsem vejce, mléčné výrobky, chleba, zeleninu, luštěniny. Vařím ze zdravých potravin a to něco stojí.

TEREZIE SVERDLINOVÁ
Utratila jsem asi 500 Kč, včetně snídaně a oběda. Ještě se chystám na večer s přáteli a musím koupit dárek. Nejsou to nezbytné výdaje. Takhle marnotratná jsem od dětství, často mi nezbyl ani pětník.

FOTO: ONDŘEJ KOŠÍK (2), PROFIMEDIA (1), ARCHIV MAKE-UP: NATALIE HOST, STYLING: IVANA PRAŽÁKOVÁ, PRODUKCE: KATEŘINA VRANKOVÁ.